

Zaak C-83/22

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

8 februari 2022

Verwijzende rechter:

Juzgado de Primera Instancia n.º 5 de Cartagena (Spanje)

Datum van verwijzingsbeslissing:

11 januari 2022

Verzoekende partij:

RTG

Verwerende partij:

Tuk Travel, S. L.

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Pakketreis – Besluit van de reiziger om de reis te annuleren uit vrees voor verspreiding van COVID-19 in Azië – Onvermijdbare en buitengewone omstandigheden – Volledige terugbetaling van alle voor de reis gedane betalingen

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Artikel 267 VWEU – Verzoek om een prejudiciële beslissing over de geldigheid en de uitlegging – Artikel 5 van richtlijn (EU) 2015/2302 – Minimuminformatie die aan de reiziger moet worden verstrekt - Geldigheid in het licht van artikel 114, lid 3, VWEU en artikel 169, lid 1 en 2, onder a), VWEU – Nationale procedurele beginselen van lijdelijkheid en samenhang – Verenigbaarheid met het Unierecht

Prejudiciële vragen

1) Moeten artikel 169, lid 1 en lid 2, onder a), en artikel 114, lid 3, VWEU aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen artikel 5 van richtlijn 2015/2302 betreffende pakketreizen en gekoppelde reisarrangementen, aangezien dit artikel onder de aan de reiziger verplicht te verstrekken precontractuele informatie niet het recht omvat dat hij aan artikel 12 van die richtlijn ontleent om de overeenkomst vóór de aanvang ervan op te zeggen en het betaalde bedrag volledig terug te krijgen wanneer er sprake is van onvermijdbare en buitengewone omstandigheden die aanzienlijke gevolgen hebben voor de uitvoering van de pakketreis?

2) Verzetten de artikelen 114 en 169 VWEU, alsmede artikel 15 van richtlijn 2015/2302 zich tegen de toepassing van de in de artikelen 216 en 218, lid 1, LEC [Ley de Enjuiciamiento Civil (wetboek van burgerlijke rechtsvordering)] neergelegde beginselen van lijdelijkheid en samenhang, wanneer deze procedurele beginselen in de weg kunnen staan aan de volledige bescherming van de eisende consument?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

- Artikel 114, leden 1, 3 en 4, VWEU en artikel 169, leden 1 en 2, VWEU
- Richtlijn (EU) 2015/2302 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende pakketreizen en gekoppelde reisarrangementen, houdende wijziging van verordening (EG) nr. 2006/2004 en van richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad, en tot intrekking van richtlijn 90/314/EEG van de Raad, overweging 31 en de artikelen 3, punt 12, 5, 6, 8 en 12
- Aanbeveling (EU) 2020/648 van de Commissie van 13 mei 2020 inzake vouchers die aan passagiers en reizigers worden aangeboden als alternatief voor terugbetaling van geannuleerde pakketreizen en vervoersdiensten in het kader van de COVID-19-pandemie

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

- Geconsolideerde tekst van de Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (algemene wet voor de bescherming van consumenten en gebruikers), artikelen 153, 156 en 160

Deze artikelen zetten de bepalingen van de artikelen 5, 6, 8 en 12 van richtlijn 2015/2302 vrijwel letterlijk om in Spaans recht.

- Ley de Enjuiciamiento Civil (LEC) (wetboek van burgerlijke rechtsvordering)

Artikel 216: „De civiele rechter beslist over de zaak op grond van de feiten, bewijzen en conclusies die de partijen hebben aangevoerd, met uitzondering van de bijzondere gevallen waarin de wet anders bepaalt.”

Artikel 218: „1. Vonnissen moeten duidelijk en eenduidig zijn en samenhangen met de vorderingen en de overige conclusies die de partijen in de loop van het geding naar voren hebben gebracht. Zij bevatten de verklaringen waartoe deze vorderingen en conclusies nopen, stellen de gedaagde in het gelijk of in het ongelijk en beslechten alle aan de orde gestelde geschilpunten.

Zonder af te wijken van de grondslag van de eis door uit te gaan van andere feitelijke of juridische argumenten dan die welke de partijen naar voren hebben willen brengen, beslist de rechter volgens de op de zaak toepasselijke regels, ook al hebben de partijen in het geding deze niet juist vermeld of aangevoerd.”

Artikel 412: „1. Nadat het voorwerp van het geding is bepaald in de vordering en het verweer, en in voorkomend geval de reconventionele vordering, kan het door de partijen niet meer worden gewijzigd.”

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Op 10 oktober 2019 heeft verzoeker besloten een overeenkomst te sluiten met verweerster, Tuk Tuk Travel, S. L. betreffende een pakketreis voor twee personen naar Vietnam en Cambodja, met vertrek vanuit Madrid op 8 maart 2020 en terugkomst op 24 maart 2020.
- 2 Bij de ondertekening van de overeenkomst betaalde verzoeker 2 402 EUR, waarbij het totaalbedrag van de reis 5 208 EUR bedroeg. De algemene voorwaarden van de overeenkomst bevatten informatie over de mogelijkheid „de reis te annuleren vóór de aanvang van de reis met een boete”. Er werd geen contractuele of precontractuele informatie verschaft over de mogelijkheid van annulering in geval van onvermijdbare en buitengewone omstandigheden op de plaats van bestemming of in de onmiddellijke omgeving die de uitvoering van pakketreis aanzienlijk beïnvloeden.
- 3 Op 12 februari 2020 heeft verzoeker verweerster in kennis gesteld van zijn besluit om de reis te annuleren, vanwege zijn bezorgdheid over de verspreiding van het coronavirus in Azië, en heeft hij verzocht om terugbetaling van de bedragen die hem verschuldigd waren uit hoofde van de annulering.

- 4 Verweerster heeft hem op 14 februari 2020 in kennis gesteld van de annuleringskosten, met vermelding dat zij hem 81 EUR zou terugbetalen. Na een berichtenwisseling tussen verzoeker en verweerster deelde laatstgenoemde verzoeker mee dat zij hem uiteindelijk 302 EUR zou terugbetalen.
- 5 Verzoeker heeft besloten zich te wenden tot de verwijzende rechter. Hij vordert terugbetaling van 1 500 EUR, waarbij het reisbureau 600 EUR als behandelingsvergoeding mag inhouden.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 6 Verzoeker beweert dat de annulering bijna een maand vóór de aanvang van de reis plaatsvond en dat zijn beslissing te wijten was aan overmacht: de zorgwekkende gezondheidssituatie in het reisgebied vanwege COVID-19.
- 7 Verweerster stelt dat de beslissing van verzoeker op het tijdstip van de ontbinding van de overeenkomst niet gerechtvaardigd was. In februari 2020 kon men normaal reizen naar die landen. Er was geen sprake van onvermijdbare of buitengewone omstandigheden op de plaats van bestemming op de datum waarop de reis werd geannuleerd, aangezien niet is komen vast te staan dat de autoriteiten van het land van herkomst of het land van bestemming specifieke maatregelen hebben getroffen die de reis onmogelijk zouden hebben gemaakt. Er moet rekening worden gehouden met de informatie die beschikbaar was op het moment dat verzoeker besloot zijn reis te annuleren. Verzoeker aanvaardde de algemene voorwaarden van de overeenkomst betreffende de administratiekosten (15 % van het totale bedrag van de reis), waarbij de annuleringskosten door elk van de leveranciers in rekening werden gebracht. Bovendien heeft verzoeker, door geen verzekering af te sluiten, het risico van een mogelijke annulering op de koop toe genomen.

Korte motivering van het verzoek om een prejudiciële beslissing

- 8 Volgens overweging 31 van richtlijn 2015/2302 dienen „[r]eizigers [...] het recht te hebben de pakketreisovereenkomst zonder betaling van een beëindigingsvergoeding te beëindigen wanneer onvermijdbare en buitengewone omstandigheden aanzienlijke gevolgen hebben voor de uitvoering van de pakketreis. Voorbeelden zijn oorlog of andere ernstige veiligheidsproblemen zoals terrorisme, grote gevaren voor de menselijke gezondheid zoals de uitbraak van een ernstige ziekte op de reisbestemming, of natuurrampen zoals overstromingen, aardbevingen of weersomstandigheden, waardoor veilig reizen naar de in de pakketreisovereenkomst overeengekomen bestemming onmogelijk is geworden.”
- 9 Artikel 12, lid 2, van richtlijn 2015/2302 bepaalt als volgt: „Niettegenstaande lid 1 heeft de reiziger, indien zich op de plaats van bestemming of in de onmiddellijke omgeving daarvan onvermijdbare en buitengewone omstandigheden voordoen die aanzienlijke gevolgen hebben voor de uitvoering van de pakketreis, of die

aanzienlijke gevolgen hebben voor het personenvervoer naar de bestemming, het recht de pakketreisovereenkomst vóór het begin van de pakketreis zonder betaling van een beëindigingsvergoeding te beëindigen. In geval van beëindiging van de pakketreisovereenkomst op grond van dit lid heeft de reiziger recht op een volledige terugbetaling van alle voor de pakketreis betaalde bedragen, maar kan hij geen aanspraak maken op een bijkomende schadevergoeding.”

- 10 Noch richtlijn 2015/2302, noch de Spaanse wet bevat echter als minimuminhoud van de informatie die aan de reiziger moet worden verstrekt de mogelijkheid om de pakketreisovereenkomst te beëindigen in geval van onvermijdbare en buitengewone omstandigheden, met het recht op terugvordering van het volledig betaalde bedrag, zonder boete. Verzoeker had dus noch toen hij verweerster in kennis stelde van zijn besluit om van de reis af te zien, noch toen hij zich wendde tot de verwijzende rechter (waar hij zonder advocaat optreedt) wetenschap van het feit dat hij mogelijk de overeenkomst kon opzeggen en terugbetaling van alle betaalde bedragen kon verkrijgen, wegens onvermijdbare en buitengewone omstandigheden op de plaats van bestemming die de reis aanzienlijk konden beïnvloeden.
- 11 De vraag rijst of de minimuminformatie die op grond van richtlijn 2015/2302 aan de eiser is verstrekt, ontoereikend is in het licht van artikel 169 VWEU juncto artikel 114 VWEU. Met andere woorden, maakt de informatie waarover de reiziger beschikte – en die in overeenstemming is met de richtlijn – het voor hem moeilijk om zijn wettelijk erkende rechten en belangen als reiziger te doen gelden en kan deze informatie voor hem ontoereikend zijn om een hoog niveau van bescherming als consument te verkrijgen, met name in een geval als het onderhavige, waarin hij zonder advocaat optreedt?
- 12 Voorts is de vraag aan de orde of het op grond van het Unierecht mogelijk is om – indien er sprake is van een ernstige situatie die is ontstaan door onvermijdbare en buitengewone omstandigheden die het verloop van de reis aanmerkelijk beïnvloeden – bij rechterlijke uitspraak de terugbetaling te gelasten van alle betalingen die zijn verricht, ook al gaat dit verder dan hetgeen is gevorderd en ook al is dit in strijd met een fundamenteel beginsel van het Spaanse procesrecht, namelijk het beginsel van samenhang tussen het gevorderde en de uitspraak (artikel 218, lid 1, LEC). De toepassing van het Spaanse procesrecht verhindert immers dat in de uitspraak meer wordt toegewezen dan wat in de vordering was gevraagd (in casu zou dit tot gevolg hebben dat de terugbetaling niet volledig is). Dit zou een hoog niveau van bescherming van de consument kunnen verhinderen, die daardoor niet ten volle het hoge beschermingsniveau zou genieten dat het VWEU aan consumenten toekent.
- 13 In verband met dit laatste aspect heeft de Tribunal Supremo (hoogste rechterlijke instantie, Spanje) een prejudiciële vraag gesteld (zaak C-869/19) over de reikwijdte van de nationale procedurele beginselen van lijdelijkheid en samenhang. Op 15 juli 2021 heeft de advocaat-generaal in die zaak als volgt conclusie genomen: „Artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van

5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten moet in het licht van het doeltreffendheidsbeginsel aldus worden uitgelegd dat het in de weg staat aan de toepassing van de nationale procedurele beginselen van lijdelijkheid, van samenhang en van het verbod van reformatio in peius, op grond waarvan de nationale rechter die kennisneemt van een door een bank ingesteld hoger beroep tegen een vonnis dat de terugbetaling in de tijd beperkt van bedragen die door een consument onverschuldigd zijn voldaan op grond van een nietig verklaard bodemrentebeding, geen volledige terugbetaling van voornoemde bedragen kan gelasten.”

WERKDOCUMENT